

Імперативи розвитку мовно-літературної освіти в умовах упровадження реформ НУШ

29.10.2024

Імператив

- ▶ Імператив (в юриспруденції) — обов'язковість. Наприклад імперативна норма (обов'язкова норма). Імперативний метод — це метод владних приписів (наказів), який заснований на відносинах субординації (підпорядкування) одних суб'єктів іншим (застосовується в кримінальному, адміністративному та ін. галузях права).
- ▶ Імператив (у лінгвістиці) — наказовий спосіб дієслова. Імператив через наказ, прохання, побажання, заклик, пораду виражає спонукання до дії.
- ▶ Імператив (у філософії) — безумовне моральне веління; категоричний імператив Канта — загальний всеохопний моральний закон, внутрішньо притаманний кожній людині.

Імперативи в методиці

- ▶ Імператив – це об'єктивно існуючий чинник, що обумовлює/визначає появу чи/й дотримання явища, процесу, об'єкту з обов'язковими для виконання вимогами.
- ▶ Для розуміння побудови Нової української школи або/і Нової української школи майбутнього: 2030 маємо зважити на спадщину минулих поколінь і розглянути саме поняття «імператив» як теоретико-філософську категорію.
- ▶ Категоричні імперативи – це норми й приписи, що безпосередньо визначають професійну поведінку педагогів або суб'єктів освітнього процесу взагалі і не можуть бути змінені за власним розсудом.
- ▶ Гіпотетичні імперативи – це норми і приписи, що діють як обов'язкові лише тоді, коли суб'єкти освітнього процесу домовляються між собою про інший порядок урегулювання стосунків між суб'єктами/об'єктами співпраці.

Педагогічна норма

- ▶ Педагогічна норма – це чітке й загальновизнане правило поведінки суб'єктів освітнього процесу, що регулюється нормативно-правовими документами та домовленостями між громадськими або/і науковими організаціями/товариствами через узгодженість педагогічних дій, консенсус їхніх положень і визначається ними як обов'язкове.
- ▶ Запропоноване визначення містить складові категоричних і гіпотетичних імперативних норм.

Методичні імперативи

- ▶ Методичний імператив – це сукупність умов взаємодії суб'єктів уроку/заняття мови/літератури, порушення яких не забезпечить досягнення планованого кінцевого результату професійно-фахової (для вчителя-словесника) й читацької (для учня-читача) діяльності.
- ▶ Методичний імператив суб'єктів мовно-літературної освіти – це загальнозначущі моральні приписи для кожного суб'єкта професійно-фахової й читацької діяльності, що повинні мати універсальний характер, поширюватися на всіх і спонукати до дії, фасилітативної співпраці її партнерів.
- ▶ У кінцевому підсумку виконання методичних приписів забезпечить дотримання соціальних вимог до суб'єктів мовно-літературної освіти, створить умови кожному для вияву свого креативу.

Методичні імперативи

- ▶ Спільно вибудована система принципів, правил, норм поведінки і їх беззаперечне дотримання та виконання гарантуватиме досягнення мети мовно-літературної освіти.
- ▶ Унормований методичний простір лише сприятиме синергію кожного суб'єкта спрямувати у стійкий стан розвитку, саморозвитку, за чіткими правилами вибудовувати свою траєкторію успіху .
- ▶ Методичний імператив поділятимемо (за філософами, юристами, соціологами) на гіпотетичний (відносно визначений) та категоричний імперативи.
- ▶ Імперативна норма (абсолютно визначена) – це категоричний методичний припис, що має обов'язковий характер та безпосередньо визначає поведінку суб'єктів літературної освіти, не надаючи можливості обрати варіант поведінки. Імперативну норму потрібно виконувати так, як указано в такій нормі; сторони не можуть відступати від правила, означеного нормою.
- ▶ Диспозитивна норма (відносно визначена) дає сторонам право вибору професійно-фахової (для вчителя літератури) та літературної (для учня-читача) діяльності, яким чином установити для себе узгоджені правила співпраці для досягнення кожним свого результату; суб'єкти можуть відступати від правила, указанного в диспозитивній нормі, цим самим виявляючи свій креативний потенціал.

Моніторингове дослідження якості освітньої діяльності у ЗЗСО в умовах воєнного стану

(тестування учнів 6, 8 класів)

Презентація моніторингового дослідження якості освіти в умовах воєнного стану:

результати тестування учнів 6, 8 класів з української мови та математики

Мета: визначення та відстеження результатів навчання учнів 6 та 8 класів з української мови і математики (алгебри та геометрії).

Процедура – дослідження проводилося онлайн на платформі ВШО:

- ♦ очно, дистанційно, у змішаному форматі

Вибірка – 280 ЗЗСО
(Схід, Захід, Північ, Південь, Центр та місто Київ)

Етапи проведення:

I – травень 2023,

II – травень 2024

III – травень 2025

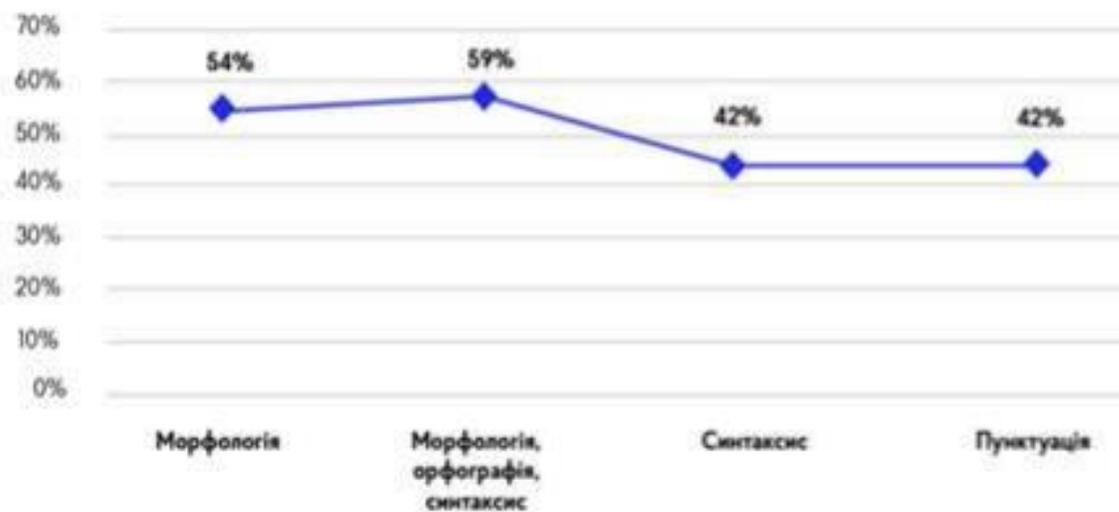
- ♦ Забезпечено очне/онлайн спостереження за 1233 тестуваннями

Тест	Кількість учасників, які виконали усі частини тесту
Математика, 6-й клас	5652
Українська мова, 6-й клас	5683
Математика, 8-й клас	5473
Українська мова, 8-й клас	5645

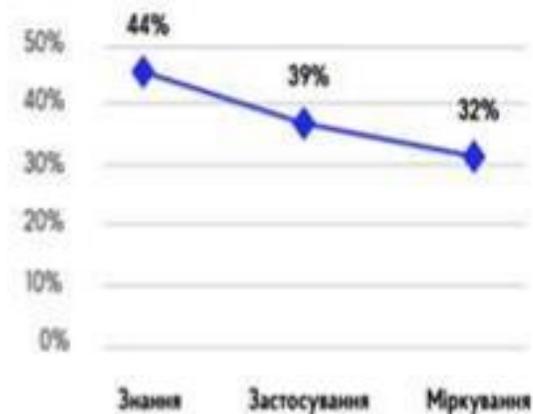
Рівень навчальних досягнень учнів 8 класів

за 4-рівневою шкалою, прийнятою в моніторинговому дослідженні

Українська мова, 8 клас

Середня складність тестових завдань
(за когнітивними вимірами)

Українська мова

Чинники, що впливали на успішність виконання тесту

Регіон, де знаходиться заклад освіти

НАЙВИЩІ РЕЗУЛЬТАТИ

продемонстрували учні, що навчаються у закладах **східних областей і м. Києва**

НАЙНИЖЧІ – на Півдні

З математики учні з Києва та Сходу показували на 1 бал вищі результати

Різниця в успішності з української мови – менша, але зберігається

Тип місцевості

Учасники, які навчаються у **місті**, отримали **дещо кращі результати тестування** ніж ті, які навчаються у селі. **Різниця більша з математики** ніж з української мови.

За оцінками вчителів, близько 30 % учнів/учениць не мають постійного доступу до освітнього процесу в умовах війни, з-поміж регіонів – найбільше на Півдні – 40 %. (З дослідження якості організації освітнього процесу в умовах війни, грудень 2022-січень 2023 рр.)

СТАЛО

Оцінювання компетентностей:

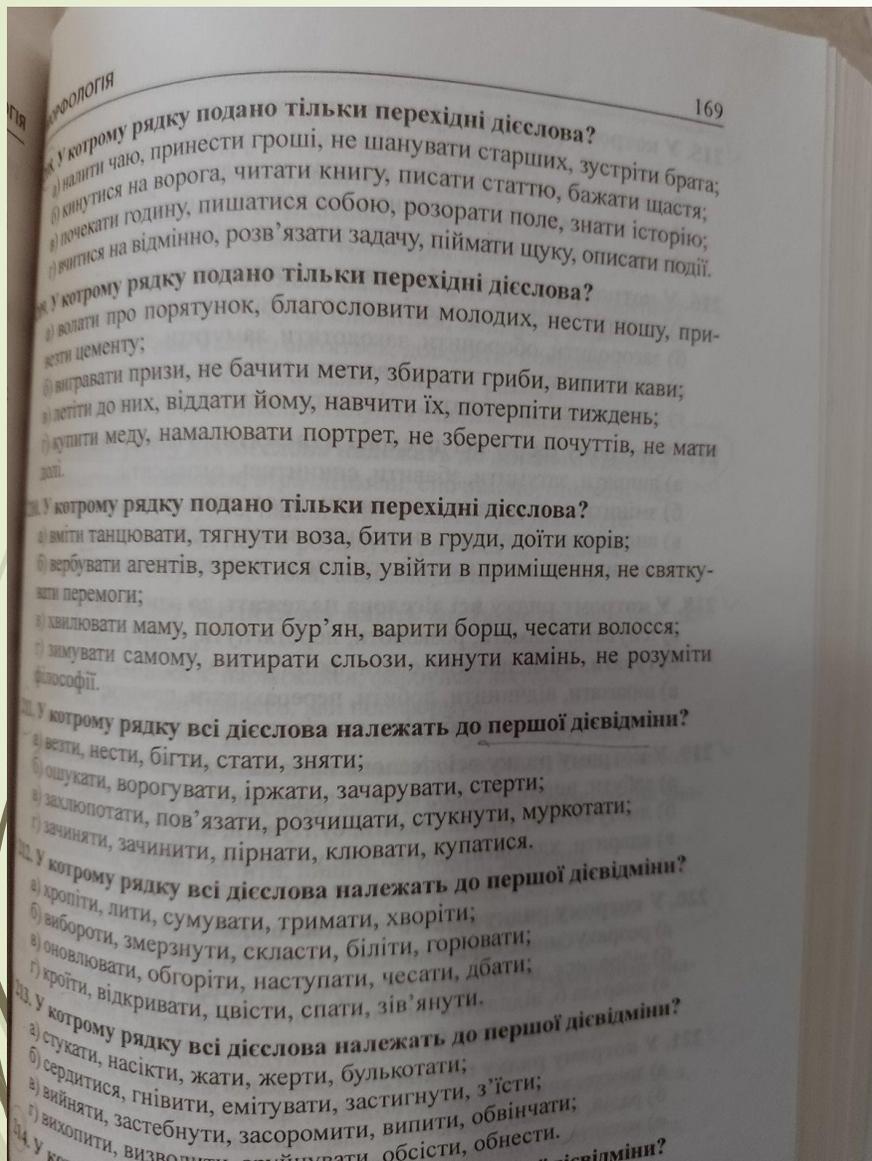
- уміння
- навички
- цінності
- погляди

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ

оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівень	Бал	Загальна характеристика
Початковий	1	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; – виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; – передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; – виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. – комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<p><i>Учень / учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; – виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі.

НЕ АКТУАЛЬНО

2. Память відбирає і відстоює всі цінності, без яких людина — ніщо (П. Мовчан).
3. Присяжний не ждав, зняв хутко образ і виніс надвір (М. Черемшина).
4. Я хочу жити і співати, немов у полі джерело (В. Китайгородська).
5. Той дід був поїхав до міста — продавати городину (Л. Костенко).

Картка № 9

- I. Як поділяють присудки?
 1. На прості і складні.
 2. На дієслівні і прості.
 3. На іменні і прості.
 4. На прості і складені, дієслівні та іменні.
 5. На прості і ускладнені.
- II. З'ясуйте, у якому реченні підмет виражений словосполученням, що містить такі компоненти: іменник у називному відмінку із значенням відрізка часу + іменник із часовим значенням у родовому відмінку.
 1. Скільки літ пролетіло (М. Сингаївський).
 2. Тисяча літ пролетить від останнього бою — людям у людяний всесвіт проляже дорога (В. Коротич).
 3. Це відбудови був початок (В. Колодій).
 4. Зима, а так, наче осінь (О. Гончар).
 5. Кінець дня минув у напруженій роботі (М. Трублаїні).
- III. Знайдіть речення з простим присудком, що не узгоджується з підметом.
 1. Є осінь у весни і в осені весна, як у сльозах любові і зустріч у прощанні... (В. Сосюра)
 2. Був ранок, сонце золотило далекі пагорби Сицилії... (М. Чабанівський)
 3. За лісом знову були поля (Ю. Смолич).
 4. Мир у світі таки буде — його хочуть усі люди (Народна творчість).
 5. Сну вже не було до ранку (Р. Іванченко).
- IV. Вкажіть, у якому рядку подано речення із складеним дієслівним присудком.
 1. З літами, що там не кажіть, стаєш куди мудрішим. Нехай мені і не щастить, аби щастило іншим (О. Підсуха).
 2. Аж ось стали хмарки збиратися (Г. Квітка-Основ'яненко).

Компетентністю орієнтовані завдання мотивують до навчання, розвивають самостійність і креативність, актуалізують навчально-пізнавальну діяльність, сприяють розвитку ключових навичок і набуттю життєвого досвіду. Щоби такі завдання були цікавими для учнів, тематика має бути сучасною й актуальною для певного віку дітей.

У процесі вивчення складного речення з різними видами зв'язку в 9 класі ми розробили низку завдань, об'єднаних у тематичні кейси. Важливим при цьому є добір текстів, які є основою для розвитку предметної та ключових компетентностей.

Тематичний кейс № 1 **Мистецтво навчання**

1. Перечитайте текст. Придумайте і впишіть власну назву тексту. Назва має відображати ідею.

2. У другому абзаці розставте всі розділові знаки.

_____ (назва тексту)

Роками нас навчали починати іспити з найпростіших завдань. Але з погляду нейробіології ця порада не є слушною.

Барбара Оклі в книзі «Уроки без мороки» радить перед виконанням швидко проглянути всі завдання зробивши маленькі помітки біля найскладніших. На її думку варто виконувати складне завдання доти доки не настане відчуття що зайшли в глухий кут. Коли це станеться треба зупинитися й розпочати виконання простіших завдань завдяки яким відновиться впевненість у собі а згодом повернутися до складніших.

Техніка «Починай зі складного» змушує мозок працювати в режимі такого собі подвійного процесора: коли лишаєте складне завдання, за нього

береться розвісний режим мислення. Поки зосереджений режим виконує щось простіше, розвісний непомильно розбирається зі складним. Якщо ж залишити всі важкі завдання наостанок, не буде часу впоратися з ними в розвісному режимі.

Починати зі складного варто й тоді, коли виконуете домашнє завдання. Якщо під час виконання складного завдання настає відчуття нерозуміння чи безвиході, варто перейти до чогось більш простого, а згодом треба повернутися до більш складного.

Таким чином, техніка «Починай зі складного» дає змогу ефективно використовувати обидва режими мозку, а також навчас перемикатися між завданнями.

3. Знайдіть у тексті складні речення з різними видами зв'язку. Визначте в них граматичні основи.

4. Пронумеруйте складні речення з різними видами зв'язку й відповідно до номерів запишіть схеми до цих речень.

5. Висловіть власні міркування щодо означеної в тексті поради. Аргументуйте її доцільність. Або ж назовіть аргументи, що заперечують її слушність.

6. З огляду на ваш досвід сформулюйте власні 4 «лайфхаки», які, на Вашу думку, сприяють ефективному навчанню. У реченнях використайте такі види зв'язку:

- 1) сурядний + підрядний;
- 2) безсполучниковий + сурядний;
- 3) підрядний + безсполучниковий;
- 4) сурядний + підрядний + безсполучниковий.

Тематичний кейс № 2 **Мистецтво читання**

1. Розставте розділові знаки в реченнях, підкресліть граматичні основи, намалюйте схеми, зазначте види зв'язку між частинами.

Юлія Набок- Бабенко

9 клас

Складне речення з різними видами зв'язку

26
завдань

ДІАГНОСТУВАЛЬНА РОБОТА* СХЕМА Й КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Мета: є визначити (виміряти й оцінити) рівень досягнення учнями 5-го класу очікуваних результатів **за трьома групами загальних результатів**, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме:

Робота з текстом

сприймає тексти (зокрема художні, медіатексти) [6 MOB 2.1];
аналізує та інтерпретує тексти [6 MOB 2.2];
збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід [6 MOB 2.3];
оцінює текст [6 MOB 2.4];
обирає тексти для читання [6 MOB 2.5];
перетворює текстову інформацію [6 MOB 2.6];
творчо читає [6 MOB 2.7].

Письмова взаємодія

створює письмові висловлення [MOB 3.1]
взаємодіє письмово в режимі реального часу (у цифровому середовищі) [MOB 3.2]
редагує письмові тексти [MOB 3.3]

Дослідження мовлення

досліджує мовні явища (зокрема в художніх і медіатекстах) [MOB 4.1]
використовує знання з мови в мовленнєвій діяльності [MOB 4.2]

1:04:08 / 1:30:45

Ірина Кучеренко

Особливості планування оцінювання в другому циклі базової освіти

Модель 1

Оцінки за семестр виставляють на основі підсумкових робіт (ПР) за однією або кількома групами результатів (ПР ГР1 / ПР ГР2 / ПР ГР3 / ПР ГР4), визначеною / визначених у Критеріях оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням результатів поточного оцінювання (ПО) за певну групу загальних результатів (ПО ГР1 / ПО ГР2 / ПО ГР3 / ПО ГР4). Під час застосування цієї моделі потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня / учениці протягом семестру.

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)	17	30	10	24	07	...	14	ГР	ГР	ГР	ГР	І семестр	
		09	09	09	09	09	09	09	09	10	11	11	11	11	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	1	2	3	4		
1 Андрій	8		8	9	7		8	8	9			8		8		7		9	9		7	8	7	8	8	7	8	8	
2 Оксана	9	7			7		7	9	10	7	7	9		8		7		9	10		8		8	9	8	7	8	8	
3 Василь	8		9	9	11	8	8	9	11			10		8		9			11		9	10	9	10	10	10	10	9	10
		ГР1	ГР2	ГР2	ГР1	ГР3	ГР1	ГР2	ГР3	ГР2	ГР3	ГР4	ПР ГР1	ГР2	ГР4	ГР4	ПР ГР3	ГР4	ГР1	ПР ГР2	ГР1	ПР ГР4	ГР1	ГР2						

$ПР ГР1 + ПО ГР1 = СО ГР1$

Модель 2

Оцінки за семестр виставляють за результатами комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4), завдання якої дають змогу встановити рівень навчальних досягнень за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями (її зазвичай проводять наприкінці семестру), з урахуванням динаміки особистих досягнень учня / учениці протягом семестру. Свідченням цього учнівського поступу є **поточне оцінювання за певну групу загальних результатів (ПО ГР1 / ПО ГР2 / ПО ГР3 / ПО ГР4).**

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)	10	07...	14...	...	ГР	ГР	ГР	ГР	І семестр		
		09	09	09	09	09	09	09	10	11	11	11	11	11	11	11	11	12	12	12	12	1	2	3	4			
1 Андрій	8		8	9	7		8	8	9		8		8		7		9	8	9	7	7		8	9	7	8	8
2 Оксана	9	7			7		7	9	10	7	7		8		8		9	9	10	7	8		9	10	7	8	8
3 Василь	8		9	9	11	8	8	9	11			10		8		9		10	11	9	9		10	10	10	9	10
		ГР 1	ГР 2	ГР 2	ГР 1	ГР 3	ГР 1	ГР 2	ГР 3	ГР 2	ГР 3	ГР 4	ГР 1	ГР 2	ГР 4	ГР 4	ГР 2	ГР 4	ГР1	КПР ГР1	КПР ГР2	КПР ГР3	КПР ГР4					

Модель 3

Оцінки за семестр виставляють за підсумками комплексної підсумкової роботи (КПР ГР1 / КПР ГР2 / КПР ГР3 / КПР ГР4), завдання якої дають змогу встановити рівень навчальних досягнень за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями, або на основі підсумкових робіт (ПР) за однією або декількома групами результатів (ПР ГР1 / ПР ГР2 / ПР ГР3 / ПР ГР4), з урахуванням тематичного оцінювання (ТО). У разі відсутності учня / учениці на уроці в день проведення комплексної підсумкової роботи, оцінки за групами загальних результатів виставляють, ураховуючи поточне оцінювання протягом вивчення окремої теми.

№	Прізвище та ім'я учня (учениці)	Т Е М А Т И Ч Н Я	Т Е М А Т И Ч Н Я	10	...	07... 12		14... 12		...	ГР	ГР	ГР	ГР	І с е м е с т р	
		09	09	09	09	09		10	10	10	10	10		10	10	11	11	11	12	12	12	12	12	1	2	3	4		
1 Андрій	8		7		8	8	8	7	7			9	8	9	7	8		6	н	н	н	н		8	8	7	7	8
2 Оксана	9	8			7	9	8	9			9		8	10	7	7		9	9	6	7	8		9	8	8	8	8
3 Василь	8		9	9		9	9			11		8	9	11			10		10	11	9	9		10	11	9	9	10
		ГР	ГР	ГР	ГР	ГР			ГР	ГР	ГР	ГР		ГР	ГР	ГР	ГР	ГР3	КПР	КПР	КПР	КПР							
		1	2	2	1	4	3		3	4	2	4	1		2	4	1	4		ГР1	ГР2	ГР3	ГР4						